

Recenze

Název knihy: **Češi, Němci a mnichovská křižovatka**

Jméno autora: **Václav Kural**

Vydavatel: **Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum**

Místo a rok vydání: **Praha 2002**

Počet stran: **197**

Kategorie publikace: **odborná**

Václav Kural se narodil 01.01.1928. Je historikem a věnuje se hlavně problematice českoněmeckých vztahů a druhé světové války. Působí v Ústavu mezinárodních vztahů.

Jeho kniha Češi, Němci a mnichovská křižovatka se zaměřuje na problematiku společného soužití Čechů a Němců v našich zemích, a to hlavně v pohraničí. Časově se kniha soustředí hlavně na období nacistického Německa a sudetské Němce v našem pohraničí, přesto nezačíná její časová linie v době, kdy se objevuje Hitler, ale mnohem dříve. Kniha sleduje vývoj našich vztahů s německými sousedy už od středověku. Svou cestu končí obdobím Mnichovské dohody.

Kniha, jak je výše uvedeno, má celkem 197 stran a je rozdělena do osmi hlavních tematických celků (okruhů), kromě úvodu, které na sebe samozřejmě zákonitě historicky navazují. Neradila bych proto začít číst knihu od prostředku. Ne snad, že byste nepochopili nebo nedostali dostatečné informace o problému, avšak k plnému pochopení a navázání budete nutně potřebovat předešlé stránky.

První okruh pojednává o českém státě a Svaté říši římské národa německého. Mluví se zde hlavně o historickém utváření, vlivu, kultuře, panovnících apod. Autor už zde poukazuje na vztah Čechů a Němců, objektivně soudí vlivy, které vytvářely historii, polemizuje a poukazuje na důležitá fakta, která v dalším čase hrála důležitou roli.

Jde o velmi stručnou kapitolku, ve které jsou obsaženy nejdůležitější informace a podklad pro další čtení.

Druhý okruh pojednává o mnohem bližší a autorem mnohem více prozkoumávané historii, o českých zemích v rámci Rakouska-Uherska. Tohle téma v podstatě zabírá i následující okruh s číslem tři i čtyři. Ve čtvrtém okruhu, který je velmi rozsáhlý, už autor mluví o rozpadu Rakouska-Uherska a vzniku naší republiky.

Když se Češi konečně dostali „ven“ z habsburské monarchie, dostali šanci vytvořit si vlastní stát spolu se Slováky. Na jejich území ale žili další národy, zejména Němci. Evropské státy uznaly naši republiku a ta vešla v platnost jako republika Československá. Autor poukazuje na všechny události, které převratná situace přinesla. Vynáší na světlo, že republika nevznikla během jednoho dne. Přes značné útrapy, pokusy Habsburků zachránit svoji federaci a přes všechna jednání se nakonec ale podařilo. Rakousko-Uhersko definitivně zaniklo a na mapě se objevily nové státy. Autor také nezapomíná na první světovou válku, která se prostě nedá opomínat a je příčinou rozpadu federace Habsburků.

Líbí se mi, že celá kniha je studií dané doby, a i když se soustředí hlavně na německé vztahy, vysvětluje i ostatní problematiku. Např. polský odpor vůči naší republice atd. Nikde také nejsou Němci předmětem zaujatosti, poukazuje se totiž i na české chyby ve vyjednávání s nimi. I když to patří až do pozdějšího období republiky.

„Vytvoření samostatného státu, Československé republiky, znamenalo největší zlom v česko-německých vztazích od roku 1526, kdy země Koruny české vstoupily ve svazek s habsburskou říší, ve svazek, který ... trval téměř 400 let.“ (Kural, str. 49)

Je tedy jasně vysvětleno, na jaké hraně se najednou Češi a Němci ocitli. Všichni se shodneme, že se kniha na každé svojí stránce dotýká citlivého téma. Myslím, že se s tím vyrovnává velmi dobře.

Zakladem správného podání je nezatajení žádných informací. To znamená Německu popsat jeho směr a přiznat Čechům jejich špatné kroky (z doby kdy vláda dosti jasně nevyřešila nespokojenosti pohraničních Němců, nešlo však o žádné utiskování ani násilné projevy, to je velmi důležité zdůraznit!) Václav Kural nasvítí situaci, kterou neupraví a ukáže, že každá akce vyvolává reakci.

Tak popisuje vztah Čechů a Němců v prvních letech republiky.

Jak se ale kniha dostává dál v čase a stále blíže k Hitlerovskému Německu, začínáme chápat, že naše země dostala do konfrontace s radikálním živlem. Když Hitler přichází do Německa, stává se všem vzorem. Jeho Říše se dostává všude. Tady mě nejvíc zaujal úryvek z Hitlerova Mein Kampf, kde jsem pronikla do Hitlerovi teorie ne strategicky, ale psychologicky.

„..... Tak jako naši předkové nedostali půdu na které dnes žijeme s nebe, ale museli ji vybojovat životním nasazením, nebude také nám v budoucnosti půda a s tím život pro náš národ přidělena boží milostí, nýbrž jen násilím vítězného meče.“ Německo má proto nejen právo, ale i povinnost použít války.“ (Kural + citace z Mein Kampf, str.78 v Kuralově knize.)

Právě díky Kuralově objektivnosti klidně můžu prohlásit, že ČSR se stala malou částí v řetězu německých kleští a vlastně „chudákem“. Nikdo mě za to nemůže odsoudit, protože k dějinám je třeba přistupovat otevřeně. Bylo to tak. Právě předešlá Kuralova otevřenost dává další prezentaci informací věrohodnost.

Zhruba v druhé polovině knihy, která čítá okruhy sedm a osm, nabírá děj rychlý spád. Mne například zaujala pasáž Květnové krize a samotný akt Mnichovské dohody mě také nemálo fascinoval.

A můj výsledný dojem? Kniha byla jednou, která mě za poslední dobu opravdu zaujala. Psát recenzi na ni mi ale dělalo velký problém. Často jsem se přistihla, že jsem místo kritiky knihy popisovala samotný problém česko-německých vztahů.

Knihu každému doporučuji. Zajímavě je popsán psychologický vývoj, postupy a situace, do kterých se tamější Evropa dostávala. Lépe se mi četli pasáže, které popisovaly souvislosti, nálady a psychologické podtexty, z kterých potom vycházely reakce. U knihy jsem měla jedinou těžkou chvíli a ta přišla, když se autor rozepsal o podrobnostech zřízení států či požadavků pohraničních Němců. Důležitá část, hlavně v situaci Karlovarských požadavků, přesto jsem ztrácela nit a nedokázala jsem si po jednom přečtení uvědomit do důsledků, co by popisované formy znamenaly. Jedná se ale o můj problém, protože já odjakživa nesnáším podobné popisy státních systémů. Ovšem takových popisů nemá Václav Kural v knize mnoho, a přesto je kniha perfektní k pochopení celého problému. Ode mě dostává 10 z 10 bodů, a to hlavně za výše popsanou objektivitu a plynulost textu, díky níž člověk přijme daný úsek dějin jako příběh.